

Z a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 17. Zettortdeenâ 27tâ April 1839.

Z s d i b b i n a t a j s.

(Stahste.)

Wezzais birgeris Nirnbergê weenden pee-stahjâhs pilsehta fohgim, luhgdamees kâ scheh-lastibu, lai winnu leekoht zeetuma tohrnî eeslehg, tapeh; ka winnam tur buhschoht wallas, kahdu leetu, kas tam dohmâs stahwoht, jo labbi isdibbinaht. Sohgis par scho luhgschanu lohti brihnojâhs un birgeri, fo labbi pamne mihligi wajaja, kapeh; to luhdsotees. Wezzais atbildeja: „man-na feewa un manni dehli man aplam usmahzâhs. Kahdas leetas deht fo gribbu isgudroht, man leela galwas grohsichana, bet wehl ne gribbu to zittam isteift; jo gohda wihrs tikfai to ahsta no ferwis, fo jaw isdarrijis. Un nu wehstufahrigee, gribbedami sinnah, kas man prahâ, man aplam wirsü friht, weenadi ween jautadami, ne tizzedami, pahmesdami, ka ne dabbuju ne atnemtees. Kad dohmâs esinu un manna darba-kambariti strahdaju, tad schee man allasch usspeeschahs starpâ un ne azzumirkli man naw meers no teem. Tomehr ween, kahdas diwi neddelas zauri man wajaja brihwibas, ja no isbailehm un firds-nemeera man ne buhs few gallu darriht.“ — Sohgis schohs wahr-dus dsirdejis, wehl masak sijnaja fo no ta dohmaht. Alteize: „Draugs meistera kungs, Zuh-fu dehli amnats, kam arri wehl taggad paschi par preekschneeku effat, teescham bes dumpja naw peekohpjams. Riffinkalleji ne strahda un ne runna lehnâ un leegi. Bet tapatt jums sawâ namnâ buhs kabds faktinsch, fur neweens jums ne drihtst starpâ usspeestees.“ — „Winni man tatschu usspeeschahs, mannas durwis at-lausch, wissu israuga un jukkâ jukkâhm fameh-ta, ussahtras darbu-leetas iswasa. Tizzat, man eet warren grubti; dsihwoht ja-apnilt!“

„Pahrijautaschu tohs.“ — Sohgis atteize, kahdu brihtinu apdohmajees. „Bet us zeetu-mu wairs ne dohmajeet. Lai tahs tumfchas welwes stahw pamestas teem, kas sohdbu pel-nijusch. Gohda wihreem sawâs mahjâs irr eerahdita weeta.“ Meistera kungs noffummis ffattijâhs, galwu krattidams un eesauzahs: „Tâ ne muhscham gallâ ne tikfchu ar to, kas man prahâ stahw. Weenâs mohkâs ween dsih-wofchu, un pa tam laiks aistfreen, fo ne warr atdabbuht. Wai, wai, neweenam naw sin-nams, zil dauds man laika-brihtinsch makfa!“ — Sohgis nu winnam jo mas mihligi peemin-neja, kas klahjotees, un pamahzija to pee bal-beeri eet, kam teescham buhschoht woi ahderu dselstes, woi zitta ka, winnu apmeerinah. Galwu purnedams Meistera kungs Pehteris mahjâs aisgahje.

Pa tam, sohgis, peeminnebam, fo sohli-jis, lifke to meistera gaspaschu ar teem dehleem preekschâ faukt. Zaur to leels trohksnis zehlahs Riffinkalleja nammâ, un wezzais preeksch teem sawejeem ne leedsahs, bet isteize, fo pee sohga bija luhdsees un fuhdsjejis. Nu mahte un dehli, leyni preeksch teefas galda trellineem stahjuschees, stahstija tur, ar tehwi senn laikam jaw wairs ne warroht isturreht. Gaspascha, Greete wahr-dâ, bildinaja: „Ne peeteek ka mans wihrs negudrâ prahâ palizzis un allasch no tuffscheem un neekeem ween nurd; — kad wajadsetu prahitigi runnah, tad paleek pikts un aplam dumpojâhs, man kahdu wahrdinu fakfoht, un draud manni labbi nopehrt. Turklah ne buht wairs ne strahda, jebfchu muhsu dehli tikfai jauni puischi, no furreem ne kars wehl naw fweeschumâ bijis. Zaur to amnats schkobbjâhs, un wezzais tapat ibdeenâs ehd maifi, fo ne nopelna.“ — „Zuhs mas kâ fristiga feewa run-

najeet.“ Sobgis minneja. — Bet winna us to: „Lai runna kristigi, kam tiht; — man ween wissa gruhtiba uskraustita, man ar wissu mahjas buhschanu weenai jamohzahs, weenäs behdäs un skumjäs jastahw. Un tatschu pee winna esmu gahjust, lai man weeglums buhtu, ne mohkas. Juhß effat baggati fungi, ne prasdami ne buht, ka behdigeem ammatneekeem fuhri, gruhti japuhlejahs, maissi nopelniht; pawisseem kad meisteris pats swinn, pehz swirbukeem skattahs, un selkeem un puischeem eerahda flinkoht.“ — „Zik man atminnam“ — tä sohgis staryä runnaja gaspashai — „Meisteris Pehteris, juhßu fainneeks, allasch bija strahdneeks un labs namma tehws?“ — „Bija zitreisehm . . . zeenigs teefas kungs, bet, nu warr buht pufs gads,“ — tä seewai affaras birre par azzim, un ta ne warreja beigt isrunnaht. —

Sohgis nu wezzakam dehlam lifke isteift, un schis stahstija: tehws jaw effoht preeksch wairs ne pufsgabba laiku tä kà pamulkis un aplam nemeerigs rahdijees. Winsch pats ar sewi ween runnais, kà fapni muldejis warru kaufedams un leedams, un tä nemannoht katru darbu famaitajis. Weidsobt winsch effoht ammata: darbu pagallam atstahjis un deenahm un arri gan naktim sawä no eekschpuffes aisehantä kambari ween stahwejis. Tee effoht noklausjuschees ka winsch eekschä padikti rehkenimur skaitijis, bet ne warrejuschu fapraß us ko. Daschureis arr effoht sawä kambari dreijejis, bet ne warroht simat ko, kad nu winsch arweenu jo breefmigs palizzis un ne mas naw gribbejis lai winnu jautata, woi winnam ko pretti teiz, tad tee dehli daudfreis winna kambari eelaususchees, gribbedami sinnaht, ko winsch teem flehpj. Bet ne effoht ne ko zittu tur usgahjuschi, kà kahdus neeku kohka- un warra-gabbalus, un arri fawadus eerohtschus, winneem ne pasihstamus, no tehwa pascha parupji pataisitus, kas kà wissi spreeschoht nekur ne effoht derrigi. Pats — prohti schis dehlß Pehteris — dohmajoht, tehws effoht prahtä pahrgrohsihts, un ne buht wairs ne drihtstoht gaidiht, winnam atflehgas

un wissu mahjas buhschanu atneemt, un namna waldischanu mahte un behleem ustizzeht.

Ohtrais brahlis ar wahrdu Johsis, tikpat rahms buhdams, kà wezzakais brahlis bij errigs, un tikpatt luhscha buhdams kà winsch bij abtrß un negohdigs, un pahrajautahs, isteize: „No-prattis esmu, ka tehws, no swetschu deenas schä gaddä irr palizzis aplam pilts un grimschigs. Mas ko gull, mas ko ehd un dserr, un tä teescham darra, kà menime un brahlis stahstija, skattahs pehz swaigsnehm, woi lassa grahamatäs, kur ehrmigas leetas no staigatajahm swaigsnehm, un dahргеem laikeem un neaugligeem gaddeem un mehra eekschä stahw. Man tomehr schkeet, kahds winnam to padarrijis, probteet burwis. Jo us to swetschu deenu, kahds Italis uo Florenz-pilsehta pee winna nahjis, kas zaur kahdahm deenahm muhsu nammä kohrteli stahweja, un arween ar tehwu irr fleppeni kohpä tschufstejis, — un pehz tam arri tehws irr tuliht usnehimis, tä sawadi darbotees. Bet stary Italeem mehds dauds tahdi sinteneeki buht; — kad tikkai tehws pats naw tahdai kawnai skohlai padeweess! — Jo dauds reisehm winsch us mums fazzijis: „Mutti turrat, un ne jautajeet manni tik negohdigi! — Neeku juns ne teischu no manneem paslehpumeem, un ja man gals buhtu janemu. Bet ja gribbat pazeestees, tad, ja juns tiht, zaur manni par baggateem plihnteekeem warreseet palikt. Gribbu ko gribbu un man tas jaisdarra.“ —

„Teescham daudreisehm winsch to teizis“ — tä mahte un brahlis apleezinaja. — „Bet pä tam muhsu mahju buhschana azzim tedsoht suhd, un bohjä ees, ja juhß, zeenigi rahtes fungi ne raudsiseet lihdseht.“

„Woi schee jaw irr wissi juhßu behrni?“ tä sohgis to gaspashu jautaja. Greete atbildeja pakuhtri: „Man wehl irr weens behrns, probtat meita. Tä irr isprezzeta; winnas wihrs irr skrohderis, Willibalds wahrda. Jaw trihs gaddus ta wairs naw pee mums, un tapehz no tehwa kahds tas nu irr, mas ko warrehs sinnaht.“ —

Nu fohgis Greetu ar winnas behleem ais-raidija mahjas, teem peefohdinadams, lai tee fawu kungu un tehwu gohdâ un zeenâ turretu un ar winnu pazeestohs; — tad lifke to skrohderenni preekschâ faukt. Za jauna seewina, libds kâ ta bija sinnu dabbujusi ateet, atsteidsahs paklausiga, bet kauniga un bailiga, un mas ko dsirdejusi no tehnam uesteikas ahrprah-tibas, tudal eefahze gauschi raudaht.

Tikkai, daudfreijehm mihligi eedrohschinata, winna fazzija ar skaidribu un pateesibu, kâ ta winnas gihmi atspibdeja: „Man jo mas irr sin-nams, ko mans tehws par mahjahin darra un pastrahda, — es retti tur notohpu, tapehz ka mahte manni ne eercds; — bet wairak sinnu, kâ tam behdulim tur pahri darra.“ — „Kur tad juns stahw dohmas, tehws?“ Za tee winnu no agra rihta libds wakkaram tirda. „Juhš essat nakts-muldetajs, slinkotajs, tehretajs, nepelnitajs; juhš! ko mantosim, ne wairojeet, bet ischkehrdejeet; ja tâ wehl turpinak dsihwo-seet, tad buhseet jaraida us ehlantnammu,“ — un dauds tahdus nejaukus wahrds wairak. — Kâ daudreis tehws nowakkara pakreh-flâ fleppeni pee mannis irr atgahjis, fawus firdehstus schelodamees israudaht! kâ daschkahrt winsch preeksch mannis gaudees, ka tee winnam kâ laiskam, tikkai sliftas atleekas ween no eh-dama dewusch, pehdigu lahfiti wihna tam at-rahrusch un kâ labprah winsch wissu scho truhkumu zeestu, kad tee tam tikkai meeru lautu, to wairs ne jautadami tik negehdingi, to wairs ne ismehdidami, un wairs ne kâ sagli winna kambari eelausdamees, kur tee wissu samaita, ko tehwa rohkas irr tikko eefahkuschas ustai-siht.“ — „Woi juhš sinnat, ko winsch taifa, tas sawads meisteris?“ tâ fohgis starpâ wai-zaja. — „Nè, zeenigs teefas kungs,“ winna atteize. „Es mulkis seewischkis. Tehws run-na sawadi ween no ta ko winsch isdohma un taifa, bet wisseem mums winsch sohla leelu laimi, ja winnam isweddahs, ar ko darbojahs. Ne warru sinnaht, woi drohscha tizziba, woi nelaimes mahni to dsenn; bet labprah es

fawu rohku uggunt schautu, ja es spehtu winnu no tahs elles ispestiht, kur neprah-tigee un neschehligee to taggad mohza un bad-dâ mehrde.“ — „Woi juhš tam tehnam grib-bat pee sewis paehnu doht, ja juns to leet?“ — „Tad buhtu peespeesta to darriht, bet arri bes peespeeschanas man tas par wisseem peeklah-tohs.“ — „Kâ buhs, ja juns atwehleju to teh-wu us kahdahm nebdelahm, lai schehligi un mihligi warr isdabbuht, woi winnam prahts irr wessels?“ — „Gan knappa pahrttschana buhs; jo nabbadini essam, bet tatschu tehws buhs man tohti mihlsch, un weetahs un wal-las winnam arri ne truhks labbi apdohmatees manna fluffâ ehjina. Us zellim pakrittusi Dee-wu luhgschu, lai to tizzigu wihru pasarga no pahrlaekahin skunjahm un wahja prahta.“ — „Woi juhšu laulahts draugs,“ — tâ fohgis leegi pasneedamees, jautaja, „kas sinn buhs ar meeru ar to, ko nospreedam?“ — Uu skroh-drenne, arri leegi pasneedamees un prasda-mees kâ mahjas walbineeze, atteize: „ja es ko sohlu, zeenigs teefas-kungs, tad tas irr tikpatt, kâ mans wihrs to buhtu apwehrejis. Bet man bail, ka tehws pats ne gribbehs. Winnam ne tiks no sawa namna iseet.“ — Teefas-kungs minneja tai jaunai seewinai, ka meistera-kungs Pehteris tatschu ahtrahk pee sawas mei-tas, ne kâ zeetumâ gribbehs mist, un lifke to sawadu Isdibbinataju atfaukt. Bet Pehteris jaw preekschistabâ stahweja, masu kulliti roh-kâ, un, preeksch sohga stahjees, fazzija: „Kau-geet kungs, kahdus auglus juhšu pamahzischana irr atnessusi. Winni manni no namna, no manna pascha namna irr israidijuschi, fazzidami lai ehlantnamna, lai zeetumâ eemu. Es effoht ne ween negudrs, bet arri launs; jo es effoht winnus pee sohga kunga par pagallam slifteem isteizis, un subdsjis, ka tee ne mas kâ kristigee ar mannim darrijuschi. Tee manni nu subdseschoht pee wissas rahtes teefas, manni atlischchoht behrnu-kahrtâ un zeetumâ tohrni eeflehgschoht. Es tapehz, libds nehmis ko winni man no manneem jauneem eerohtscheem irr astahjuschi, nu preezigs stahjohs preeksch

jums, kungs mislais, us zeetumu eet. — Bet ko tu manna meita, schein gribbi?“ —

„Ja gribb jums paehnu doht, libds kamehr buhschu wissu ischekhris,“ ta sohgis atteize. — „Tu,“ — ta tehws atkal jantaja, un leelas affaras tam birre no azzim, — „man paehnu doht, tawa masa naumina? „Voi tew arri prahata nahzis, ka tawam skrohderim buhs desmit tuhksfoschu reisi wairak zauri jawelk sawa abdatina, lai tahdam weefim, kahds es, maissi faraubsitu?“ — „Garr to jums naw datlas, tehws; juhs pee saweem labbeem behreem buhseet,“ ta seewina drohschi atteize, un wezzo pee rohkas nemdama, sauze: „nahzeet tikkai man libds! Neeveens jums starpä ne speefees un baddu arri ne zeetifeet; to sohlu schim zeenigam lungam un jums.“ —

„Bet ka juhs warreat“ — ta sohgis wehl us meisteri fazzija, „ka warreat, wissu, kas jums peederr, seewai un dehleem pameest, bes ka ko pretti teizat un bes ka tohs kahds usskatta?“ — Un ka no wissa sawa padohma tikkai schahs grabbaschas“ — sohgis rahdija us kulliti — „ween libds nemt?“ — Meisterim us reisi azzis palikke faufas un ka dusnigi skattidams, winsch ahtri atteize: „Grabbaschas? — Ko gohdigs kungs? No tahm selta sehja usaug, ja tikkai man buhs brihw, tohs sawds wallasbrihschds peekohpt. Wallas irr ta manta, kas man ka strahdneekam irr wajadsiga. Drihs stundina buhs aistezzejusi un wallas: laifs pa gallam. Ne behda neeku, manna meita. Drohschi sinnadams, ka mums laine buhs, esmu ar to ko gribbi, ar meeru, un gribbu tawd weefis buht. Arri wissu tew spehschu atmakfaht, wissu atlihdsinacht, un por to, ko no nahkschas baggatibas drohschi sagaidu, sawu nammu esmu ar preeku atstahjis, wissu pamettis, wissu mannu dehlu saglu naggeem atwehlejis.“

Kamehr meisteris, pee meitas rohkas, scho to wehl ahtri rahdidams, un ar leelmana

wahrdeem sohlibams, aischahje, — sohgis galwu purnedams, patd ar sewi runnaja: „Ko jelle lai darru, scho leeku pahyrast? Reisehm winna prahtiba, reisehm winna neprahtiba manni mussina.“ —

(Turplikam wairak.)

Teesas fluddina schanas.

Us luhgschenu tahs atraitnes Unnes no Rinseles meschafarga Kascha mahjahm, tohp no Rinseles Niddeles pagasta teefas wissu tee, kam kahdas taifnas prassichanas buhtu pee winnas laulata wihra ta nomirruscha Rinseles meschafarga Kascha Andreija, usazinati, pee saudeschanas sawas teefas, wisswehlat diwu mehneschu starpä, prohti libds 15tu Jubni f. g. pee schihs teefas ar sawahm skaidrahm parahdischanahm sawas prassichanas usdoht un sagaidiht ko teefa pehz likkumeem spreedihs. Niddele, 15ta April 1839. 3

(T. S.) ††† Zehkab Eglicht, pagasta wezzakais. (Nr. 20.) U. Deringer, pagasta teefas srihweris.

Wissu tee, kam kahdas parradu prassichanas buhtu pee ta Leel = Behrses no mahjahm islikta faimneeka Zelmu Ehrselu Mattihsa, pahr kuzra mantu Krohna nobohschenu un magasihnes parradu dehl schodeen konkurse nospreesta, tohp usazinati, sawas prassichanas libds 18tu Mei f. g. pee schihs pagasta teefas usdoht. Leel = Behrses pagasta teefa, 18ta Merz 1839. 1

††† Ahre, peefschdetais. (Nr. 34.) Ludwig Larre, pagasta teefas srihweris.

Zittas fluddina schanas.

Puhres pagasta teefa zaur scho sinnamu barra, ka turpatt 16ta Mei f. g. pulksten 10 no rihta ne tif wecu ta nomirruscha wehwera Jahsepa Reifandara atstahnu mantu, prohti: wehwera ammata = un zittas leetas, bet arri daschadachadas mahju: leetas, ka arri jaunus un slauzamus lohpus, aitas, zubkas un putnus prett skaitamu naudu uhtrupe pahrdohs. 2

To pee Krohna Apschupes muischas peederrigu Eggeles: krohgu, 32 werstes no Zelgomas, us Zukumes leelzetta, no Jahneem 1839 us arrenti isdohs. Klahtakas sinnas warr muischä dabbuht. 3

Brihw drikkelt.

No juhriallas gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofrath von Braunschweig, graham. pahrluhkotais. No. 132.